

IEICS

innovative education in the
field of intergenerational
cooperation support

ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU MEZIGENERAČNÍ SPOLUPRÁCE

ZPRACOVALI

Mezi námi, o.p.s.

Association M3 MCube – M3 MCube association

VHS VOLKSHOCHSCHULE IM LANDKREIS CHAM EV

Institute for Human Resources Development – Instytut Rozwoju Zasobów Ludzkich

MOCIS Center za izobraževanje odraslih

Project N° 2017-1-CZ01-KA204-035501

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Úvod

Projekt **INNOVATIVE EDUCATION IN THE FIELD OF INTERGENERATIONAL COOPERATION SUPPORT** si klade za cíl dlouhodobě podpořit mezigenerační vazby a vztahy v rámci EU.

I přesto, že v dnešní době existují strategie, akční plány a politická podpora orientující se na aktivní stárnutí a mezigenerační propojení, hlavní nositelé těchto aktivit (tj. nevládní organizace a dobrovolníci) nemají explicitně popsanou a nastavenou metodiku umožňující tuto podporu aktivně realizovat.

V posledních letech se v ČR objevilo mnoho projektů podporující mezigenerační spolupráci. Tyto projekty však byly omezeny z územního, obsahového nebo časového hlediska. Současná mezigenerační sociální a komunikační mezera je problémem celé Evropy, a proto musí být řešena na mezinárodní úrovni.

Hlavním cílem projektu je proto vyvinout nový vzdělávací program v oblasti podpory mezigenerační spolupráce, který poskytne cílové skupině (dobrovolníkům a profesionálům v pomáhajících profesích) komplexní metodiku umožňující efektivně poskytovat své služby. Projekt pomůže nastolit systematický přístup a osvětu mezigenerační tematiky v rámci celé Evropy. Zároveň poskytne stěžejní nástroj (Registr aktivit), díky kterému budou moci rozvíjet svou činnost v oblasti mezigenerační spolupráce napříč různými sociálními / věkovými skupinami.

Projekt je rozdělen do dvou částí.

1. Analýzy současného stavu mezigenerační spolupráce ve vybraných zemích.
2. Implementace nástrojů a metodik potřebných pro rozvoj mezigenerační spolupráce v EU.

Samotná analýza se skládá z dotazníkového průzkumu na téma Mezigenerační spolupráce v konkrétních evropských státech a hlubší analýzy popisující současný stav, legislativní a další podmínky pro realizaci mezigeneračních aktivit. Výstupem této analýzy pak budou konkrétní kroky vedoucí k zavedení a dlouhodobému rozvoji programů a nástrojů podporujících mezigenerační tematiku. Tyto výstupy budou dostupné odborníkům i široké veřejnosti, budou volně šiřitelné a výrazně přispějí ke zvyšování kvality mezigeneračních vztahů.

Shrnutí základních poznatků

Demografické údaje

Demografické trendy jsou pro státy Evropy velmi podobné a poukazují na dlouhodobé stárnutí obyvatelstva, nízkou porodnost a klesající počet osob v nejproduktivnějším věku, tedy 30 – 45 let. Současně se neustále prohlubuje propast mezi jednotlivými generacemi, ztrácí se sociální vazby. Děti, které žijí v době stále se zdokonalujících informačních technologií a pracovní vyčíženosti rodičů či jejich přesuny do měst za prací. Senioři, kteří se cítí v moderní době mnohdy ztraceni bez možnosti předávat své zkušenosti a být užiteční.

Výzkumu se zúčastnilo celkem 5 zemí Evropské unie. Velikost zapojených států i počet jejich obyvatel se liší, přesto je ve všech státech téměř shodné procento seniorů blížící se 20 % celkové populace. V Německu byla hranice 20 % již překročena a i v ostatních státech prognózy budoucího vývoje očekávají v následujícím období jednoznačný růst.

ZEMĚ	ČESKÁ REPUBLIKA	SLOVINSKO	NĚMECKO	POLSKO	FRANCIE
					
Populace	10,5 mil.	2 mil.	82, 5 mil.	38,4 mil.	65,8 mil.
Senioři 65+	18 %	19,1 %	21 %	17 %	19 %

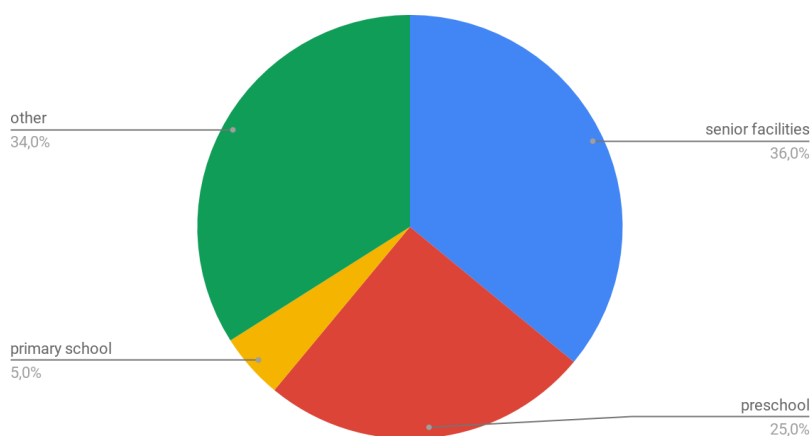
Respondenti dotazníkového průzkumu

V období 15. prosince 2017 - 31. ledna 2018 jsme oslovili téměř 350 institucí a osob - organizací zapojených nebo potenciálně zapojených do oblasti mezigenerační podpory.

Osloveny byly tyto typy institucí: domovy pro seniory, centra každodenní péče, předškolní zařízení, základní školy a další (Univerzita třetího věku, zdravotnická střediska, mládežnické organizace, knihovny, sdružení pro seniory, komunitní centrum).

Celkově jsme dostali 139 odpovědí, které významně přispěly k provedení tohoto výzkumu.

Responses - institutions

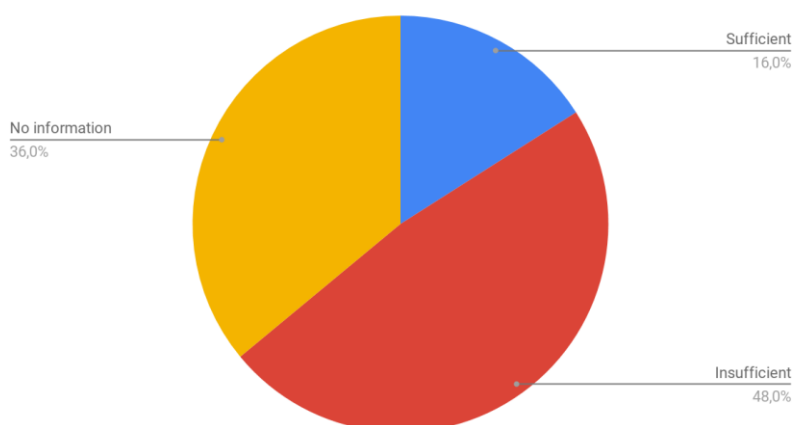

Co se ukázalo být jako velice pozitivní, je fakt, že z celkového počtu dotazovaných naprostá většina dotazovaných (**90 %**) vnímá mezigenerační aktivity jako důležité téma a uvedla zájem o informace z této oblasti.

Počet aktivně zapojených do mezigeneračních aktivit se v jednotlivých zemích mezi dotazovanými velmi liší a pohybuje se v rozmezí **30-60%**. Pokud se ale zaměříme na pravidelné, opakující se a koncepčně plánované aktivity zaměřené na podporu mezigeneračních vztahů, je procento aktivně zapojených mnohem nižší, kolem **20%**.

Z pohledu vnímání podpory politik jednotlivých států a jejich aktivity v oblasti mezigeneračních vztahů vidí dotazovaní podporu států v této oblasti většinou jako nedostatečnou, nebo o ní nemají dostatečné informace. Pouze 16% dotazovaných je názoru, že zapojení vlády v jejich státě je v oblasti podpory mezigeneračních vztahů dostatečné.

Government engagement

Mezigenerační aktivity v Evropských zemích

V rámci Evropy existuje vysoký počet dobrovolnických organizací, jednotlivců i skupin, které již nějakým způsobem participují na mezigeneračních aktivitách a chtějí se v nich dále rozvíjet. Mezi nejčastější dobrovolnické aktivity patří například: počítačové kurzy pro seniory, návštěvy v seniorských zařízeních, návštěvy v předškolních a školních zařízeních, festivaly, tradiční a folklórní akce, společné čtení dětí a seniorů, městské hry pro děti a seniory, přednášky, letní tábory, společné řízené diskuze na různá témata (např. historie, povolání), dobrovolnictví v hospicích, umělecké dílny, vzdělávací programy pro dobrovolníky, informační kanceláře, studijní kroužky, neformální setkání, mimoškolní aktivity pro děti, jazykové kurzy, společenské a volnočasové aktivity, mezigenerační výlety, různé druhy workshopů, mezigenerační flatsharing (sdílení bytů), repair kafé (občanská výpomoc formou služeb, které umím/ mohu nabídnout), společné vaření a mnoho dalších.

Co se ovšem ukazuje jako kritické, je jednotné chápání pojmu mezigenerační spolupráce. Tento pojem prakticky není definován, koncepčně popsán a uchopen. V jednotlivých zemích není explicitně definováno, kdo se do takových aktivit může zapojit, jakým způsobem, s jakým cílem. Stejně tak nejsou definovány ani realizovány potřebné výstupy, na které by bylo možné navázat. Neexistuje jednotná platforma, na které je možné sdílet know how a best practice, stejně tak chybí propracované zdroje, ze kterých je možné čerpat inspiraci pro mezigenerační aktivity např. jednotný registr aktivit.

Vzdělávání a osvěta

Velký prostor je také na poli vzdělávání. Ačkoliv je ve všech zapojených státech silně podporován koncept aktivního stárnutí, pomáhajícím profesionálům často chybí edukace v oblasti podpory a aktivizace mezigeneračních aktivit.

Jako nejžádanější a poměrně jednotné se ukázaly být tyto **vzdělávací potřeby**: komunikační a měkké dovednosti vhodné pro práci s různými generacemi (jasná komunikace, řešení problémů, stimulace učebního prostředí, vzájemný respekt, boj proti předsudkům), metodika výuky (techniky výuky a nástroje vhodné pro práci se seniory a dětmi, zapojení lidí s problémy s učením, plánování, zapojení všech smyslů do procesu učení), tematické příklady, připojení k vícegeneračním skupinám.

Cílové skupiny vzdělávání se už v každé zemi liší, jelikož systém péče o seniory a institucionální zaštitění mezigeneračních aktivit je v každé zemi jiné. Ve většině zapojených států se cílovou skupinou stávají samotní senioři – dobrovolníci, kteří potřebují získat know how a metodické pokyny pro šíření mezigenerační osvěty a zapojení se do samotných aktivit. Jinde (např. Česká republika) jsou to především učitelé předškolních a školních zařízení nebo sociální pracovníci, kteří se stanou šířiteli mezigenerační spolupráce. Navržený vzdělávací program proto musí být flexibilní a reflektovat rozdílné potřeby tak, aby byl dlouhodobě udržitelný a aplikovatelný mezi různé cílové skupiny.

Nedílnou součástí vzdělávacího programu a důležitým nástrojem pro realizaci mezigeneračních aktivit je **Registr aktivit**. Ačkoliv je v každé ze zapojených zemí možné najít mnoho inspirace i aktivit věnovaných mezigenerační spolupráci, jsou roztroušeny do mnoha rozdílných zdrojů a neexistuje jednotná platforma (v každé zemi natož v rámci Evropy), která by byla poplatná všem, kteří se do mezigenerační spolupráce chtějí zapojit. Souborný a přehledný nástroj na podporu setkávání generací a vytváření vztahů je proto hodnocen jako velmi užitečný nejen jako nástroj vzdělávacího programu, ale i jako pomůcka pro šíření a osvětu v rámci podpory mezigeneračních vztahů v rámci celé Evropy. Podstatným požadavkem bude jeho jazyková variabilita, vzhledem k cílové skupině jeho budoucích uživatelů.

Závěr

Demografické trendy, velký zájem o mezigenerační tematiku na straně jedné a potřeba vzdělávat se v této oblasti na straně druhé, jsou klíčovými faktory pro vytvoření komplexního vzdělávacího programu a nástrojů (Activity Registr) umožňujících zapojení široké veřejnosti do takových aktivit. To nám umožní sjednotit chápání, pojetí a šíření mezigeneračních aktivit v rámci evropských zemí. Na poli jednotlivých politik nevidíme žádné zásadní bariéry, naopak jsme silně podporováni našimi politickými strategiemi i různorodými organizacemi.

Rozpracovaná zjištění a detailní popis mezigenerační tematiky uvádí každá partnerská země ve své zprávě, které jsou k dispozici v přílohách 1 – 5.

Podpora Evropské komise při tvorbě této publikace nepředstavuje její souhlas s obsahem, který odráží pouze názory autorů, a Komise nemůže být považována za odpovědnou za jakékoliv využití informací obsažených v této publikaci.